

פ ר ט י כ ל מ.ס. 3/10

מישיבת ועדה החוקה, חוק ומשפט
ירושלים, יום ג' י"ז בטבת חשי"א - 26.12.50.

חברי הועדה הנוכחים: נ. ניר - היו"ר
 ע. אסף
 מ. בן-עמי
 י. בריהודה
 ד. בר-רב-האי
 א; ג'רג' ורה
 ב. צ. דינבורג
 ז. ורהפטיג
 ע. ז'בוטינסקי
 ש. כ"ץ
 מ. ד. לוינשטיין
 א. חבורי

בזכות דעה מיעוט: ר. כהן

מוזמנים: ח. כהן - היועץ המשפטי
 ח. צדוק - המשנה ליועץ המשפטי
 מ. פיאמנטה - מתרגם לערבית
 י. שקי - מהשרד המשפטים.

הישיבה נפתחה בשעה 11.30.

היו"ר נ. ניר: אני פותח את הישיבה.

ישיבת היום מוקדשת לחוק לביטול עונש המות.
עמדנו בשלב של שמיעת עדים. היום לא יבואו לישיבתנו עדים, מפני שהזמנו
את שופט ביה"ד העליון והם בקשו שהות. שופט בי"ד העליון גרנט, יופיע
בפנינו בשבוע הבא.

אני משתמש בזכות שלא הייתי כאשר נחקבלה ע"י
הועדה ההחלטת על שמיעת עדים, ורוצה להעמיד בפני הועדה הצעת רוויזיה
של ההחלטה הזאת. הנסיון של שמיעת העדות הראשונה הראה לי, לפחות, שלא
היתה חועלת רבה משמיעת העדות. שמתי לב כי חברי הועדה - ואני רוצה לאמר
זאת בגלוי לב - רצו להראות כי הם מבינים את המטריה הזאת, וכל אחד, ע"י
שאלה מנומקת, הרצה על הבעיה. אני חושב כי לחברי הועדה יש אפשרות
להביע את דעותיהם בשאלה זאת, בדיון הכללי. מלבד זאת, יש לי רושם כי
העדים לא ישפיעו על חברי הועדה שיש להם דעה בענין זה.

היו"ר נ. ניר: נימוק שני להצעת: לפי ההצעה שקבלתי מהיועץ

המשפטי בענין שמיעת העדויות, יהיה זה ענין של 25 אנשים. אם נלך במספר כזה, ואם כל עד יקח מאתנו ישיבה אחת לפחות, יהיה זה ענין ל-25 ישיבות. אפשר יהיה לאמר אח"כ כי נבוא לכנסת ונספר כי עבדנו יפה, אבל ענין ייגמר בעוד שנה. היות ואני איני מסכים לחוק הזה, הייתי מסכים לדחייתו לשנה. אבל אני חושב כי עלי להיות לויאלי. הכנסת העבירה לנו חוק והוא כבר נמצא בידינו שלושה-ארבעה חדשים. אינני חושב כי יהיה זה טוב שאנשים אשר נידונו למוות, יחכו לגזר-דינם עוד שנה.

כיון שכבר הזמנו שופט מבי"ד העליון, אני מציע לשמוע גם את עדותו ולהסתפק בכך.

א. חבורי: אני מציע לא לקבל את הצעתו של היו"ר. יש מצב

מסויים שמחייב אותנו: כבר ידוע לאנשים שאנחנו עומדים להזמין עדים שלא מחברי הכנסת. אני בטוח כי לא היתה זאת כוונת היו"ר, אבל אם נבטל זאת עכשיו, יתקבל רושם של איזו יהירות מצד הועדה, כאילו היא אינה זקוקה לקשר עם הציבור בבעיה כה חמורה. המצב שכבר נוצר בענין זה, מחייב אותנו. אפשר להגביל את שמיעת העדויות לשלוש-ארבע ישיבות, אבל אסור לנו לבטל זאת.

אני מציע להקדיש לשמיעת עדויות בענין החוק לביטול עונש המוות, עוד חושש, חודש וחצי.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד קבלת רוויזיה בהחלטה בענין שמיעת עדויות - 4.
נגד - 7.

ההצעה לא מתקבלה.

עלינו להחליט אלו עדים לשמוע. היועץ המשפטי הציע לנו רשימת מוסדות; אנחנו יכולים לקבלה או לא לקבלה, ואם לקבלה, עלינו להחליט כמה אנשים ואלו אנשים להזמין מכל מוסד. הצעת היועץ המשפטי היא כזאת:

- 1) שופטי ביח"ה המשפט העליון.
- 2) שופטי בתי"ה המשפט המחוזיים.

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
26.12.50
חוק לביטול עונש המות.

היו"ר נ. ניר:

3) נציגי ועדת המומחים שעל-יד משרד המשפטים, שדנו בהצעת חוק זו ובאו למסקנה שלילית. ואלה חברי הוועדה: ד"ר נתן בר-זכאי, מר פלתיאל דיקשטיין, מר הניקמן, השופט מלחי ומר קריצמן.

- 4) שר המשטרה.
- 5) מנהל שירותי בתי הסוהר.
- 6) מנהל בי-ת-הסוהר בתל-מונד.
- 7) נציגי המטה הכללי של המשטרה.
- 8) נציגי המטה הכללי של הצבא.
- 9) נציגי משרד הבריאות והסתדרות הפסיכיאטרים.
- 10) נציגי החביעה הכללי.

אני מציע לדון אם להוסיף או לגרוע מהמוסדות האלה, ולאחר שנחליט על כך, נחליט כמה ומי יהיו הנציגים שנשמע מכל מוסד.

י. בר-יהודה:

אני מציע שנשמע עדויות של שני מוסדות בלבד, בחור מוסדות, ומלבד שני מוסדות אלה, נחליט אישית על שמיעת שני עדים שהם בעד ביטול עונש המוות ושני עדים שהם נגד ביטולו. שני המוסדות שאני מציע להזמין הם: מנהל שירותי בתי-הסוהר וב"כ החביעה הכללית. מכל שאר המוסדות שהוצעו לנו - ואינני יכול להציע שמות - אני מציע להזמין שנים בעד ושנים נגד.

לשם הסברה: בהזמנה ב"כ שירותי בתי-הסוהר וב"כ

החביעה הכללית, אני מעוניין לשמוע לא את האיש כי אם את המוסד אשר מטפל באופן ישר בסוגיה זאת. כל שאר המוסדות שהוצעו, באי-כוחם יכולים להיות בעד או נגד ביטולו של עונש המוות, אבל אין להם דעה על כך בחור מוסד, אלא רק כאישים. נציג ביה"ד העליון יכול להיות בעד או נגד ביטולו של העונש הזה, ויכול גם לפקפק; וכך גם המוסדות האחרים. בענין זה אני בעד קיצור רב, באופן יחסי למה שהוצע. יתכן שבמקום מנהל שירותי בתי-הסוהר רצוי לשמוע את מנהל בי-ת-הסוהר בתל-מונד.

ע. ז'בוטינסקי:

יחכן שרשימת המוסדות מדי אריכה. אולם הייתי רוצה

להוסיף למוסדות אלה מספר עדים. אני מעוניין

להוכיח כאן דבר שאני כשלעצמי משוכנע בו, והוא: שהוצאה להורג של

פושעים פוליטיים - אינני מדבר על מרגלים עבור כסף אלא רק על אנשים

השייכים, למשל, להסתדרות טרוריסטית - אינה מביאה כל תועלת ואינה מפחיתה

ע. ז'בוטינסקי:

את פושעים. הייתי רוצה שישמעו כאן כמה עדים מאנשי המחתרת לשעבר, למשל, אברהם שיינ. יש עניין גם לנסיון ומגע עם האסירים האלה. קשה להשתכנע מבלי לראות את האנשים עצמם ואת הגובתם. אמנם, אפשר לאמר כי אנחנו יודעים מראש מה הם יגידו. אבל יש פה עניין של החרשמות. לכן אני מציע להוסיף לרשימה זו - שאוהה אני מציע לקצר ברוחו של בר-יהודה - כמה אנשים שנידונו למוות מבין אנשי המחתרת. אינני יודע אם יש תועלה בשמיעת פושעים פליליים שנידונו למוות, כי שם העניין אינדיבודואלי; לא כן במקרה של פושעים פליטיים.

ז. ורהפטיג:
הרשומה המוצעת רק נראית ארוכה. למעשה, חוזרים בה על כמה מוסדות, ואם נזמין אחד מכל מוסד, היא הצטמצם.

אני רוצה להוסיף על הרשימה מוסד אחד שבשבילי חשוב מאוד לשמוע את דעתו. אני מבקש כי נזמין את נציג הרבנות הראשית. לדעתי, זה חשוב לא רק מבחינת הדין אלא גם מבחינת ההתפתחות של יחסו של עם ישראל לעונש המות, ומבחינת יחסו של המוסד אשר יש לו קשר לצד הנפשי שבדבר.

הייתי מציע שמחוץ לעדים שנחליט להזמין - ושנשתדל להצטמצם בעניין זה - נודיע על הזמנה ציבורית לעדים: הצעתי מכוונת לכך שהועדה תודיע על זמן מסויים שבתוכו יצטרך כל הרוצה להופיע ולהביע את דעתו, להודיע על כך בכתב, ומחוץ הרשימה שנקבל נבחר את העדים שנחליט לשמוע. נממה לי כי בעניין כה חשוב, כדאי לשמוע גם את מי שיפנה אלינו להביע את דעתו. (י. בר-יהודה: המעוניין להביע את דעתו, יפנה בכתב). כוונתי לשמוע בעל-פה עדים, מחוץ לאלה שימסרו את עדותם בכתב. אני גם חושב כי זוהי זכותו של כל חבר הועדה, להציע לשמוע עד מסויים.

בקשר עם החשש שהדיון הזה ימשך זמן רב, אני רוצה להודיע כי זה עתה גמרנו דיון בוועדת הפנים בקשר עם המצב בבתי-הסוהר, והחלטנו לפנות לוועדת החוקה שתמצא הסדר ביניים לצידונים למוות שפסק-

ועדת החוקה חוק ומשפט
20.12.50
חוק ביטול עונש המוות.

ר.ל.

ז. ורהפטיג:

דינם אינו מבוצע בקשר עם התחייבות הממשלה. הסדר כזה יכול לבוא או ע"י חנינה והחלפת עונשם במאסר עולם; או ע"י אקט-חוקי הקובע כי עונש-מוות שאינו מבוצע תוך תקופה מסויימת אחרי/פסק-הדין, יוחלף אוטומטית במאסר עולם. כוונת הדבר למצוא פתרון לנידונים למוות, שעוה אין כבר שום טעם לבצע את פסק-דינם.

י. בר-יהודה:

אם יוחלט להזמין את הרבנות הראשית, אני אציע להזמין את נציגי מרכזי כל המפלגות הפוליטיות.

ד. בר-רב-האי:

אני מאוּד בעד צמצום שמיעת העדויות, אבל ההצעה

שהוצעה פה עושה את כל עבודתנו פלסחם. אני

חושב את הדיון הזה לאחד הדיונים הנוקבים ביותר. לא כל כך איכפת לי לטעות בחוק הפטנטים, לצד זה או לצד אחר; אני מבטיח לכם כי זה לא יגרום לי נדודי שינה. אבל ענין עונש המוות הוא הרבה יותר חמור. המדובר הוא בחיי אדם. אני חושב כי מסוכן מאוד למחר לקבוע הלכה בענין זה. עלינו לברוק איזו עדות עשויה להביא לנו תועלת, ואיזו - אינה מוסיפה כלום. בניגוד להערכתו של היוזר קלא הנכבד, למדתי הרבה מעדותו של ד"ר קלי. אם בשהי שאלוח קבלתי ממנו חשבות מנוגדות לדעתי הקודמת, אינני מחויב לקבל את חשבותתיו, אבל הן עוררו אותי למחשבה בענין זה. לכן אני חושב כי עלינו לשמוע עדים, אבל עלינו לשקול גם כל העדים המוצעים - הכרחיים. אני, למשל, מעריך מאוד את הזמנת השופטים, מפני שהם הנוהגים פסקי-דין מוות. אחת ההנחות העיקריות של אחד מאנשי המשפט אשר הגן על החוק הזה, היתה צורה הניסוח של סעיף 214-215 בחוק הפלילי. חוסר כל ברירה בידי בית-המשפט להטיל פסק-דין מוות במקרה שישנם פקפוקים, מביא לעתים קרובות לכך שהשופטים נוטים לזכות את הפושע מאשר להטיל עליו פסק-דין מוות.

אני רוצה לדעת מה היה עושה השופט לו היתה בידי הברירה. וכאן, שופט אחד אינו

אינו מספיק. בארץ נמצאים כקעט שני עשרות אנשים היושבים בבתי-דין

ושבידיהם האפשרות להטיל עונש מוות בצורה זו או אחרת. (י. בר-יהודה:

נבחר ארבעה מהם). לא הצעתי לשמוע את כולם. אבל אני הייתי אומר לשמוע

אפילו את כל חברי ביה"ד העליון. אם חברי ביה"ם העליון מוכנים לסמוך

על עדותו של אחד או שנים מהם - בבקשה. אבל אני הייתי מוכן לשמוע את

ד. בר-רב-האי:

כל חברי ביה"ד העליון, כי גם להם גישוח אינדיבידואליות שונות. ביחס לביה"ד המחוזי הייתי מוכן לקבל את הצעה בר-יהודה - אם אפשר להגדיר זאת מראש - ולשמוע אחד בעד ואחד נגד.

ביחס לנציגי ועדת המומחים, אני מוכן להסתפק

בשנים. אינני יודע מה היו יחסי הכוחות בתוך הועדה; אני מניח כי היה מיעוט. (ת. כהן: אחד היה במיעוט). אם כך, הייתי מציע להזמין את האחד הזה, ועוד אחד המייצג את דעת הרוב. אינני רואה שום תועלת, לא בשמיעת נציג המטה הכללי של המשטרה, לא בשמיעת נציג המטה הכללי של הצבא ולא בשמיעת נציג משרד הבריאות והסתדרות הפסיכיאטרים. אנחנו נגשים לבעיה הזאת מנקודת השקפה של תועלת המדינה בלבד. כל מה שיכולים להגיד לנו פסיכיאטרים בענין זה, הוא חשוב מאוד; אבל הרי אין חילוקי דעות כל כך שאדם שאינו שפוי בדעתו לא יחויב בפסק-דין מוות.

הוא הדין ביחס להצעת ז' בסטינסקי להזמין

את אלה שנידונו למוות. כל הכבוד לאדם שישב חתה צל הגרדום. אבל אם מה הוא יוסיף לנו? גישחו היא אינדיבידואלית מאוד. מלבד זאת, אנחנו נשמע אדם שחונן ופסק-דינו לא בוצע. טבעו של אדם לראות את כל התקופה ההיא בזוהר הירואי מסויים. אינני אומר זאת, חלילה, לגנאא. אבל האם הוא ימסור לנו ויכריז איך השפיע עליו פסק-דין המוות; אם הוא התחרט או לא התחרט על מעשהו, ומה היה עושה לו ידע קודם כי יוצא נגדו פסק-דין מוות? לכן, אינני רואה בכך כל תועלת לעצם הענין. זהו נסיון להפוך את הועדה להצגה, אולי מאוד דרמטית, ואז באמת אין לכך גבול.

ביחס להצעת ורהפטיג להזמין את הרבנות הראשית.

אם נגשים לענין מנקודת השקפה דתית, איך מתיחסת לענין דת זאת או אחרת, צריך להיות עקבי ולשמוע גם את שליחי הכנסיות הנוצריות, האיסלאם וכו'. (ז. ורהפטיג: אדרבא, הציעו!) אני אומר בגלוי כי אינני רואה בכך תועלת רבה.

ע. אסף:

מאתר שהוחלט כי אין אנחנו עושים רוויזיה על

ההחלטה הקודמת בענין שמיעת עדויות, אני בעד

צמצום ככל האפשר של מספר העדים שנשמע, מסיבה פשוטה: ברור לי כי

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
20.12.50
חוק ביטול עונש מות.

ע. אסף:

לחברי הועדה יש עמדה והם רק ינסו למצוא בעדים חיזוק לעמדתם, ובמידה שלא ימצאו חיזוק כזה, לא יקבלו את דעת העדים. לכן אני מציע להעמיד את מספר העדים שנשמע, על שבעה: שני שופטים - אחד בעד ואחד נגד; מנהל בית הסוהר בתל-מונד. (י. בריהודה: צריך להזמין גם את נציג מחלקת החקירה של המשטרה). אני יכול להסכים גם לזאת. נוסף לכך אני בעד הזמנת שני פסיכיאטרים, גם הם בני שתי דעות, אחד בעד ואחד נגד; הוא הדין לגבי התביעה הכללית, אם יש שם שתי דעות (ח. כהן: יש). אני מסתפק בשמיעת עדים אלה. עדים נוספים יכולים כמובן להיות מעניינים, אבל לתכלית העומדת בפנינו, אינני חושב שהם יכולים להוסיף.

אמנם, אפשר לאמר כי אין להיחפז בשאלה

רצינית כזו העומדת בפנינו. אבל זאת בהנאי כי אי-התיפזון או הדיון הממושך עלול לשנות או להבהיב משהו. אני משוכנע כי אין זה כך.

א. ג'רג'ורה: כשאנו דנים בחוק כגון זה, עלינו לראות

את האינטרס הכללי של המדינה, באופן שהעונש

הזה, אם הוא מבוצע, ישמש כגורם מחנך לאזרחי המדינה. היות והחוק הזה

נוגע לכל פושעי הארץ, מן הרצוי כי הסתדרות עורכי-הדין - במקרה שיש

הסתדרות אחת כזאת בא"י - תשלח את נציגה, ואם ישנן שתי הסתדרויות, או

הסתדרות אחת יהודית ואחת ערבית, יישלחו שני נציגים, כדי להעיד בפני

הועדה ולהביע את דעת עורכי-הדין.

דובר על ענין הדתות. אני רוצה להציע כי

הועדה לא תחייב את נציגי העדות הדתיות, יהודים או לא יהודים, להופיע

בפניה, אלא תשלח הודעה לבתי הדין הדתיים השונים ותודיע להם כי אם יש

להם מה לאמר לוועדה, יפנו אליה. במקרה שאין להם מה לאמר בענין זה, הם לא

יופיעו.

מ. בן-עמי: דברו פה על הזמנת נציגות הרבנות הראשית,

ובקשר עם כך היתה מעין תביעה כי יוזמנו גם

נציגי יחר הדתות בארץ. אני מחייב הזמנת הרבנות הראשית. אני יודע כי הדבר

הזה אינו קשור דוקא בשאלות בתי דין. מבחינת המקרא, עונש המות קיים ויש

מ. בן-עמי:

לו שתי מגמות: אחת - ביעור הרע - "וביערת הרע מקרבך"; שניה - "למען ישמעון וייראו". אבל בענין זה חלה התפתחות בישראל, בימי המשנה וגם אח"כ. בימי התלמוד הגיע הדבר למפנה שאינני יודע אם הוא עולה בקנה אחד עם מגמת המקרא. חכמי התלמוד מצאו כי אין מקום למיחה בי"ד. אין פה שאלה של דת יהודית, אלא של השקפת עולם יהודית. ביהדות חלה התפתחות בענין זה, כמו בהרבה שטחים אחרים.

לכן, אני מעונין לשמוע את דעת הרבנוח בבעיה זאת, דעה זו מאפשרת לנו לעמוד על התפתחות היסטורית, הרבוחית וחינוכית בחולדות ישראל, מאז ימי המקרא ועד היום הזה. יש לזה חשיבות רבה מאוד.

בדרך כלל, השקפותיהם של חברי הכנסת

ב.צ. דינבורג:

הובעו בכנסת בצורה זאת או אחרת. אבל השקפותיהם

של חברי הכנסת הן השקפות כלליות וקשורות בעקרונות. בקשר עם קיומו או אי קיומו של פסק-דין המוות, מהעוררות בעיות מיוחדות הקשורות במסיבות הארץ, בחושבים, בסביבא, בבטחון. לכן, שמיעת עדים, פירושה לא רק הבעת דעה ביחס לעקרונות, אלא גם ביחס למסיבות. הועדה החליטה והיא רוצה לשמוע דעה אנשים שאינם עסוקים בחוקים בלבד; אנשים מחוגים שונים של הציבור, הקשורים בדרך זו או אחרת בבעיה זאת. הדבר מועיל מאוד לענין הזה, ומועיל בדרך כלל. במהלך התחיקה שלנו, טוב היה אם מפעם לפעם ששמעו חוגים אחרים, מחוץ לכנסת. לא כל החכמה וכל הנסיון, נצאים בכנסת.

אם אנחנו יוצאים מנקודת השקפה זו, אני חושב

כי אין זה מן החבונה להגביל את שמיעת העדויות. שמיעת העדויות הוא ענין עקרוני, ואנחנו נלמד ממנו. אני נגד הגבלות בענין זה. אמנם לא צריך לבטל זמן ללא הועלת, אבל אם ישנם עדים שיכולים להוסיף לנו בענין זה, עלינו לשמוע אותם. אני, למשל, מעונין לדעת - והכנסת צריכה לדעת - מה דעת האוכלוסיה הערבית מחוגים שונים, נוצרים, מושלמים, וכו'. (י. ברויהודה: כמו אצל היהודים, כך גם אצלם ישנן דעות שונות). אני חושב כי דעת הציבור הערבי פחות משוקפת בכנסת, מדעת הציבור היהודי; כדאי היה לשמוע אותם. ישנם עוד חוגים שכדאי היה לשמוע אותם.

ביחס לשמיעת הרבנוח. אני שוחחתי בענין זה עם

ועדת החוקה, חוק ומשפט
26.12.50
חוק ביטול עונש המות.

רל.

ב. צ. דינבורג:

כמה רבנים. הרבנות הראשית היא מוסד שיפוטי; מדוע לא נשמע את בא-כוחה?
(ד. בר-רב-האי: אני, בכל אופן, לא נלחם נגד שמיעת הרבנות הראשית.) הרבנות
היא מוסד שיפוטי בעל השפעה, ויש לה מורשת תרבותית ישראלית. יש בענין זה
גם מחקרים רבים וספרות די מעניינת.

עלינו לקבוע קודם כל את מסגרת שמיעת
העדויות. אני מחייב גם את הצעת ורהפטיג, להח אפשרות לציבור להשמיע את דעתו.
אבל אני בעד זה עקב קודם כל את המסגרת: אך וכך שעוו נקציב לשמיעת
העדויות. בתוך המסגרת שנקבע, נשתדל להקיף את דעת החוגים השונים. נקבע לנו
את מסגרת השעות - לא את העדים - ובמסגרת השעות נשתדל לתת ביטוי לכל מי
שאפשר יהיה לתת ביטוי.

ש. כ"ץ:
רוב הדברים שרציתי לאמר נאמרו כבר ע"י מר
דינבורג. אוסיף רק הערה אחת: יחנן שינמ
כאן אנשים בעלי דעה קבועה, ששום אינפורמציה נוספת ושמיעת דעות נוספות,
לא ישנו את דעתם. אבל אני מניח כי ברוב המקרים, גם אם יש לחברי הועדה
נטיה מסויימת לצד זה או אחר, יוכל לפעמים עד מסויים, במשא אחד, לפתוח
חלון חדש למחשבה. מכיון שהענין הוא רציני במיוחד, והחלטתנו תכריע לגבי
גורל בני-אדם, גם אני איני רואה טעם בהגבלה, מאחר שהחלטתנו כבר לשמוע
עדים. אני מסכים כי אין צורך להזמין מאות אנשים. אבל מענין לדעת מה היא
גישת הציבור מחוגים שגיים ישנן פילוסופיות שונות; ישנם פסיכיאטרים
גם מצד החוקר וגם מצד הנחקר, היודע מה טעמו של פסק-דין-מות. אני
חושב כי אנשים שנידונו למוות - בכל אופן אלה שאני מכיר - הם אנשים פחות
או יותר נורמאליים ויכולים גם לחשוב באופן אובייקטיבי בענין זה. הנזק
הגדול ביותר שיכול להיגרם לנו בענין זה, הוא שנקדיש לענין זה שתים-שלוש
ישיבות נוספות.

י. בר-יהודה:
המצמצמים אני אצל על כל פנים - יוצאים מהנחה
כי כל ישיבה מיוחדת בענין אחד, פירושה חוסר
ישיבה הכרתית בענין שנדחה בגלל ישיבה זו.

ועדה החוקה, חוק ומשפט
26.12.50
חוק ביטול עונש המוות.

רל.

היו"ר נ. ניר:

דעתי ידועה: אני בעד צמצום ככל האפשר.

הייתי רוצה כי חברי הועדה יסבירו לעצמם

מה היא המטרה בשמיעת עדויות. ער עתה שמענו על שלוש מטרות: מטרה אחת שזוינה ע"י חבר אחד, כי הוא רוצה לשמוע ^ל מפני שבשבילו העניין אינו ברור; שמענו זאת רק מאחד מחברי הועדה. חבר שני אמר, ^ל מפני שהעניין חשוב, הוא מחייב שמיעת עדים. מה זה יתן? - תשובתו הייתה: מה אני אפסיד מכך? הדעה השלישית הייתה כי צריך לשמוע את העדים מפני שכבר הוכרו על זאת. כל הנימוקים האלה, עדין אינם משכנעים.

היתה הצעה לשמוע פה את דעת הציבור. אני

רוצה להבין מדוע הכנסת היא פחות ציבור מכל ציבור אחר. אם אנחנו רוצים לשמוע עורכי-דין, יש לנו בועדה שמונה עורכי-דין, ולא מהגרועים ביותר. אם אנחנו רוצים לשמוע שופטים, יש לנו בכנסת גם שופטים. ואנשי ציבור - ישנם שונים. אלי למשל, באים אשכנזים אנשים מ"הציבור" ומבלבלים את המוח בכל מיני עניינים; גם הם מהציבור. הרי גם אנו יושבים כאן מתוך הציבור! (א. ג'רג'ורה: העו"ד המוזמן יביע/את דעתו אלא את דעת הסתדרות עורכי-הדין בכלל). הסתדרות עורכי-הדין, אין לה דעה; אין היא קובעת את העניין, ואם היא תקבע דעת, אין היא מחייבת את עורכי-הדין. אני גם אינני מקבל כי יש להזמין שופט בית-המשפט העליון ושופט בית-המשפט המחוזי, כאילו שופט בית-המשפט מחוזי חושב אחרת מאשר חושב שופט בית-המשפט עליון. אם בכלל לשמוע עדות של שופט, אפשר להסתפק בשופט אחד, מאותם השופטים שכבר נתנו פעם פסק-דין מוות או שיש להם סמכות לתת פסק-דין כזה.

לדעתי, השאלה העומדת בפנינו היא שאלה

ציבורית, פוליטית, יורידית. לכך קיימת הכנסת, ובכנסת יש לנו גם רבנים. מציעים לנו לשמוע את שר המשטרה; הרי כבר שמענו אותו בכנסת! שמענו גם שופטים גם עורכי-דין. אולי יש טעם בשמיעת עדותו של מנהל בית-הסוהר בתל-מונד; אותו לא שמענו.

לדעתי, עלינו להתליט כמה עדים אנו רוצים

לשמוע, מפני שאי-אפשר יהיה לקבוע את מסגרת הישיבות מבלי להגביל את מספר העדים; לא נוכל לכלול אותם במסגרת שנקבע והדבר יקח מאתנו 26 ישיבות. אני מציע לקבוע קודם מה המספר הכללי של העדים שנוזמין להשמיע עדות בפנינו, ובגבול של המספר שנקבע, נחליט את מי ומי להזמין.

רל.

ועדה החוקה, חוק ומשפט
26.12.50
חוק ביטול עונש המות.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

- בעד ההצעה לקבוע את מספר העדים שיוזמנו ולפיו להתליט מי יהיו עדים אלה - 6.
- בעד ההצעה להתליט אלו עדים להזמין, מבלי להתקשר מראש על מספרם - 5.

הוחלט: לקבוע את מספר העדים, ולפיו להתליט את מי להזמין.

ישנן הצעות להזמין 12 עדים, 7 עדים,

ו-10 עדים.

ה צ ב ע ה

- בעד ההצעה להזמין שבעה עדים - 3.
- " " " שנייםסעשר " - 7.
- " " " עשרה " - 4.

הוחלט: להזמין 12 עדים.

אני מציע כי מבין 12 עדים/ אלה, יהיו

ב.צ. דינבורג:

שניים מן הקהל. נודיע לקהל שכל המעוניין

לחוות את דעתו ימסור לנו על כך, ומתוך המעוניינים בכך נבחר בשניים.

(נ. ניר: תקבל אז לפחות 50 מכתבים מאנשים דומים לצפתי.)

בקשר עם בחירת השופטים שיבואו להעיד בפני

ח. כהן:

הועדה: בית-המשפט העליון קיבל הזמנת יו"ר

הועדה לשלוח מחבריו להופיע בפני הועדה ולהעיד בענין ביטול עונש המוות.

כשהנ)קבל המכתב, התאספו שופט בית-המשפט העליון והתחילו "למכור" את

התפקיד הזה. לבסוף, התנדב השופט אגרנט, אשר נחשב לבעל הנסיון

הגדול ביותר בשטח זה. הוא יופיע בפני הועדה בשבוע הבא.

ההגבשה פה דעה שכדאי לשמוע מבין השופטים

אחד בעד ואחד נגד. אינני יכול לאמר לכם מי מחברי בי"הד העליון הוא

בעד, ומי - נגד ביטול עונש המוות. אבל אם רצונם לשמוע שחי דעות מבין

חברי ביה"ד העליון, עליכם לאמר זאת במפורש בהזמנתכם לביה"ד העליון.

(ד. בר-רב-אי: אני מוכן לשמוע גם שופט מהסס בענין זה.)

ח. כהן: יש אפשרות שניה, והיא אולי יותר מתקבלת על הדעת: שלא ביה"ד העליון יקבע מי יופיע בפני הועדה אלא הועדה תבחר במי שהיא רוצה לשמוע. כמה מחברי בית-המשפט העליון, אין להם למעשה ענין במשפט פלילי; כך למשל, הנשיא. מצד שני, השופט אגרנט, השופט חשין ועכשיו גם זילברג, ידועים כשופטים העוסקים בענינים אלה. לכן, יכולה הועדה לקבוע ערותו של איזה שופט בית-הדין העליון היא מעוניינת לשמוע.

אפשרות של ישית היא שכל שופט בית-המשפט העליון יוזמנו להעיד בפני הועדה. דבר זה, כמובן, לוקח חלק ניכר מהמספר 28 של 12 עדים שעליו החליטה הועדה. אבל מצד שני יחכן שהדבר יכול להיות דוקא לתועלת הענין, ומחוץ לשופטי בית-המשפט העליון אפשר יהיה לשמוע את מנהל בית-הסוהר ונציגי הסביעה הכללית. יחכן שלא תהיה זאת הדרך הבלתי נכונה ביותר.

אני רוצה כי תדעו שאם תחליטו להצמיא את שופטי בית-המשפט העליון מבלי לקבוע שמות, שופטי בית-המשפט העליון יטילו גורל ביניהם.

היו"ר נ. ניר: עלינו להחליט קודם אם אנחנו בכלל מעוניינים לשמוע עדות של שופטים. רק אז נחליט כמה שופטים להזמין. אני מבין שאין זה קובע בשבילנו אם יהיו אלה שופטי בית-הדין העליון או שופטי בית-הדין המחוזי, ונחליט על שתי האינסטנציות יחד.

ב.צ. דינבורג: אני מציע להזמין ארבעה שופטים/

היו"ר נ. ניר: אני מציע להזמין שני שופטים.

ז. ורהפטיג: אני מציע להזמין שלושה שופטים.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

- בעד הזמנת שני שופטים - 6.
- " " ארבעה שופטים - 3.
- " " שלושה " - 5.

הוחלט: להזמין שני שופטים.

רל.

היו"ר נ. ניר:

האם חברי הועדה מציעים להזמין מחברי ועדת המומחים שעל-יד משרד המשפטים, להשמיע עדות?

ע. אסף:

אני מציע: אחד בעד ואחד נגד.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד שמיעת עדות מועדת המומחים שעל-יד משרד המשפטים - 6.
נגד - 3.

ההצעה נתקבלה.

ח. כהן:

בועדה זאת יושב מר בניגמן, שבין עורכי-הדין הקרימינליסטים, הוא המנוסה ביותר. הוא נגד ביטול עונש המוות. הייתי מציע להזמין באופן אישי, כמייצג את הועדה הזאת. בזאת הצאו גם ידי חובת שמיעת עורכי-דין. מר דיקשטיין היה זה שהיה במיעוט. הוא/היה נגד ביטול עונש המוות באופן עקרוני, אבל הציע להרכיב בי"ד של 23 איש, בכל מקרה של הטלה עונש המוות.

ע. ז'בוטינסקי:

אני מעוניין בעדותו של מר קריצמן.

ד. בר-רב-האי:

אם זה בא במקום נציגות עורכי-הדין, יש לי הצעה אחרת.

י. בר-יהודה:

אני מציע שלא נקבע כאן שמוח, כי יש בכך פגיעה באלה שאין אנחנו קוראים בשמותיהם. עלינו לאמר רק זאת: שאנחנו רוצים לשמוע שנים מחברי הועדה, אחד בעד ואחד נגד.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד הצעת י. בר-יהודה לא לקבוע שמוח - 4.
נגד - 5.

ההצעה לא נתקבלה.

בעד הזמנת דיקשטיין כאחד משני העדים - 7.
" " " הניגמן " " - 7.
" " " קריצמן " " - 2.

הוחלט: להזמין את עו"ד דיקשטיין והניגמן.

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
26.12.50
חוק בטול עונש המוות.

היו"ר נ. ניר:

הצבעה

בעד הזמנת שר המשטרה - מיעוט
נגד - רוב.

ההצעה לא נתקבלה.

עלינו להחליט אם להזמין את מנהל שירותי
בתי-הסוהר, את מנהל בית הסוהר בתל-מונד, או את שניהם יחד.

ה צ ב ע ה

בעד הזמנת מנהל שירותי ובתי הסוהר
ומנהל בית הסוהר בתל-מונט - מיעוט
בעד הזמנת אחד מהם - רוב.

בעד הזמנת מנהל בית-הסוהר בתל-מונד - רוב.
בעד הזמנת מנהל שירותי בתי-הסוהר - מיעוט.

הוחלט: להזמין את מנהל בית-הסוהר בתל-מונד.

עלינו להחליט עתה על הזמנת נציגי המטה

הכללי של המשטרה.

אני מציע להזמין לא את ב"כ המטה הכללי של
המשטרה, אלא את ראש אגף החקירות של המשטרה.

י. ברייהודה:

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בצעת ברייהודה להזמין את ב"כ אגף החקירות של המשטרה -

נתקבלה.

עלינו להחליט עתה על הזמנת המטה הכללי של

הצבא.

לדעתי, יש טעם בהזמנת ב"כ המטה הכללי רק
אם יהיה זה מישור מהשירות המשפטי; אם לאו,

י. ברייהודה:

אין בכך צורך.

אגאר

ועדת החוקה, חוק ומשפט
26.12.50
חוק ביטול עונש המוות.

רל.

היו"ר נ. ניב:

ה צ ב ע ה

בעד הזמנת ב"כ המטה הכללי של הצבא - 2
נגד - רוב.

הוחלט: לא להזמין את ב"כ המטה הכללי של הצבא.

בעד הזמנת ב"כ משרד הבריאות - מיעוט.
נגד - רוב.

הוחלט: לא להזמין ב"כ משרד הבריאות.

בעד הזמנת ב"כ הפסיכיאטרים - 6.
נגד - מיעוט.

הוחלט: להזמין את ב"כ הפסיכיאטרים.

כיון שאחד מהם - ד"ר קלי - כבר שמענו,

השאלה היא עוד כמה מהם נזמין.

הוחלט: להזמין עוד עד אחד מהפסיכיאטרים.

אם יש הסתדרות פסיכיאטרים, נשלח להם

י. בריהודה:

הזמנה והם יקבעו את מי לאפשר לשלוח להעיד צב

בפנינו.

הצעה נתקבלה

היו"ר נ. ניב:

ה צ ב ע ה

בעד הזמנת החביעה הכללית - 3.
נגד - ?

לדעתי, עברו כאן על ענין הזמנת ב"כ הצבא

מ. ד. לוינשטיין:

בקלות ראש. (היו"ר נ. ניב: אני מבקש להתיחס

בכובד ראש להחלטות הועדה). אם בכלל יש נימוק להבאת עדים בפני הועדה, הרי זה בטחון המדינה. עדות זאת אנו יכולים לקבל רק מאגף המטכ"ל עצמו. לפי דיני תורה, דוקא במה שנוגע לבטחון המדינה, יש אפשרות לעביר את הנידון לגרדום. לכן אני מבקש לעשות רויזיה של ההצבעה על הזמנת ב"כ המטה הכללי של הצבא.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
26.12.50
חוק ביטול עונש המוות.

רל.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה לעשות רוויזיה של ההחלטה בדבר הזמנת
המטה הכללי של הצבא
נגד
- 6.
- 4.

הוחלט: לעשות רוויזיה של ההצבעה בדבר
הזמנת המטה הכללי של הצבא.

בעד הזמנת ב"כ המטה הכללי של הצבא - 6.
נגד - 4.

הוחלט: להזמין את ב"כ המטה הכללי של הצבא.

א. חבורי: אני מציע להזמין את הרמט"כל.

ההצעה נתקבלה.

היו"ר נ. ניר: עלינו להחליט עתה אם להזמין את ב"כ החביעה
הכללית.

ז. ורקהפטיג: החביעה הכללית מיוצגת בישיבוהינו.

ח. כהן: אם אתם רוצים לשמוע שתי דעות של החביעה
הכללית, יופיעו פרקליט המדינה ואנוכי.
פרקליט המדינה הוא נגד ביטול עונש המוות, ואני בעד ביטולו.

ז. ורקהפטיג: מכיון שהיועץ המשפטי, יושב כאן, אני מציע
להזמין רק אחד מהחביעה הכללית.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד הזמנת היועץ המשפטי - רוב.
בעד הזמנת פרקליט המדינה - 5
נגד - 4.

הוחלט: להזמין את היועץ המשפטי ופרקליט המדינה.

עלינו להחליט עתה על שמיעת באי-כוח הדחות.

י. בריהורה: אני מציע להזמין באי-כוח הציבור. כמו

שבמקום להחליט על ביה"ד העליון לחוד ועל

ביה"ד הדין המחוזי לחוד אפשר היה להחליט על הזמנת שופטים באופן כולל, כך

רל.

ועדת החוקה | חוק ומשפט
26.12.50
חוק ביטול עונש המות.

י. בר־יהודה:

אפשר להחליט באופן כללי כמה עדים אנחנו רוצים לשמוע מקטגוריה זאת, במקום להחליט לחוד על רבנים, לחוד על כמרים ולחוד על באי־כוח מפלגות. (ובענין זה, הרבנות הראשית היא בדיוק כמו מרכז מפא"י). אח"כ נחליט מי יהיו האנשים שנוזמין.

הציבור מיוצג בכנסת.

א. ג'רג'ורה:

גם הרבנים מיוצגים בכנסת.

י. בר־יהודה:

אבל הם אינם מיוצגים בחורת רבנים.

א. ג'רג'ורה:

אם תושבים כי באי־כוח דח מהווים קטגוריה

י. בר־יהודה:

מיוחדת בענין זה, הרי יש לנו ארבע־חמש

קבוצות בדת הנוצרות, ובין המושלמים יש לנו לפחות שתי קבוצות.

(א. ג'רג'ורה: אין שתי קבוצות). אני מציע להחליט על כל הקטגוריה הזאת יחד:

כמה עדים נשמע מבאי־כוח דחות.

אני הצעתי הצעה מסויימת, ואבקש לא לתקנה.

ז. ורהפטיג:

הצעת ורהפטיג היא להזמין את הרבנות הראשית.

היו"ר נ. ניר:

כנגד זאת באה הצעת בר־יהודה, להזמין את

ב"כ הדתות,

ה צ ב ע ה

בעד הצעת בר־יהודה להזמין באי־כוח דח בצורה כללית - 7.
בעד ההצעה להחליט לחוד על הזמנת הרבנות הראשית - 5.

הוחלט: לדון על הזמנת נציגי הדת באופן כללי.

בעד הזמנת נציגי הדת להשמיע עדוהם בענין זה - 7.
נגד - 4.

הוחלט: להזמין את נציגות הדתות להעיד.

אני מציע לשלוח הודעה לראשי העדות הנוצריות

א. ג'רג'ורה:

השונות שמוחר להן לשלוח נציג אחד; יחליטו

הם את מי לשלוח.

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
26.12.50
חוק ביטול עונש המוות.

עלינו להחליט כמה נציגי דת נזמין. יש הצעה להזמין שלושה.

היו"ר נ. ניר:

אני מציע להזמין נציג אחד מהדתות.

מ. בן-עמי:

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להזמין שלושה נציגי הדתות - 5.
בעד ההצעה לסזמין נציג אחד מהדתות - מיעוט.

הוחלט: להזמין שלושה נציגי הדתות.

אני מציע כי שלושה אלה יתחלקו כך: אחד מהמושלמים, אחד מהקטוליים ואחד מהפרבוסלבים.

ז. ורהפטיג:

אני מציע ששלושה אלה יתחלקו כך: אחד מהרבנות הראשית, אחד מהדת הנוצרית ואחד מהמושלמים.

ע. אסף:

החלטנו להזמין את באי-כוח הדתות. לא יתכן שבאי כל הדתות יוזמנו, פרט ליהודים.

ד. בר-רב-האי:

יש לי גם פקפוק - ואני אומר זאת בגלוי - אם אנחנו יכולים להעמיד במדינת ישראל את באי-כוח הדת היהודית, באותו מקום של באי-כוח דת אחרת.

אינני חושב כי החלטנו ברגע זה, באיזו שהיא צורה, על עדיפות של איזו שהיא דת. לא החלטנו על שום דבר, אלא על הזמנת באי-כוח שלוש דתות.

היו"ר נ. ניר:

אני מציע לעשות רוויזיה: לקבל את ההצעה להזמין את הרבנות הראשית באופן נפרד,

ב.צ. דינבורג:

ומלבד זאת, להזמין שלושה באי-כוח מהדתות.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה לעשות רוויזיה - 4.
נגד - 3.

הוחלט: לעשות רוויזיה של ההחלטה על הזמנת נציגי הדתות.

ר.ל.

ועדה החוקה, חוק ומשפט
26.12.50
חוק ביטול עונש המוות.

אני מציע להצביע על הזמנת נציגי כל דת לחוד.

ע. ז' בוטינסקי:

אני עומד על ההצעה הקודמת: לקבוע מספר כולל
לב"כ הדתות.

י. בר-יהודה:

אני מציע להזמין את נציגות הרבנות הראשית.
אח"כ נעבוד להזמנת נציגי דתות אחרות.

מ. בן-עמי:

היות ואני רואה בשאלה זו שאלה החורגת ממסגרת
סמכותה של ועדתנו, אני מציע להעביר את השאלה

מ. ד. לוינשטיין:

לדיון בוועדה הכנסת.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד הצעה חבר הכנסת לוינשטיין - 1
נגד - רוב.

ההצעה לא נתקבלה.

בעד הצעה בר-יהודה, לעמוד על החלטתנו הקודמת - 6.
בעד הצעה ורהפטיג - 6.

אני מציע שנחליט עכשיו על הזמנת שלושה נציגי
דתות: קתוליה, מושלמיה ופרוטסטנטיה. אח"כ

ב.צ. דינבורג:

נצביע על הרבנות.

האם הצעה זו יכולה להיות מוסכמת: להזמין
את ב"כ הרבנות הראשית, ב"כ הדת הנוצרית

היו"ר נ. ניר:

וב"כ הדת המושלמית?

הצעה הרבה יותר פשוטה: לרבנות הראשית יש
סטטוס חוקי מיוחד ואני עומד על הזמנתה.

ז. ורהפטיג:

אני מוריד את הצעתי ומקבל את הצעה ניר.

י. בר-יהודה:

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
26.12.50
חוק ביטול עונש המוות.

היו"ר נ. ניב:

ה צ ב ע ה

בעד הצעה נ. ניב - .6
בעד הצעה ורהפטיג - .6

אני מצביע זאת שנית.

ה צ ב ע ה

בעד הצעה ורהפטיג - .4
בעד הצעה נ. ניב - .7

הצעה נ. ניב נחקבלה.

בהחלטתנו על הזמנת העדים השונים, הגענו

ל-13 עדים, במקום 12 כפי שהחלטנו.

לא החלטנו על הזמנת עד מהציבור שלנו.

ע. ז'בוטינסקי:

אני מציע שנחליט על זאת בישיבה הבאה.

י. בריהודה:

ההצעה נחקבלה.

ה

הישיבה ננעלה בשעה 13.15.